

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ОРГАНИЗАЦИОНИХ НАУКА

Радна недеља	Тематска целина		Циљ
4	4. Инпути и аутпути у привреди		Стицање знања о инпутима и аутпутима у привреди.
	Тематска јединица	4.1 Инпути у привреди	Студент ће бити способан да разуме, препозна и репродукује знања о инпутима у привреди (природни производни фактори, рад, капитал (основна и обртна средства) и предузетништво).
		4.2 Аутпути у привреди	Студент ће бити способан да разуме, препозна и репродукује знања о аутпутима у привреди.

Радна недеља	Тематска целина		Циљ
4	4. Инпути и аутпути у привреди		Стицање знања о инпутима и аутпутима у привреди.
	Тематска јединица	4.3 Предузећа у тржишној привреди	Студент ће бити способан да разуме, препозна и репродукује основе функционисања различитих предузећа : инокосног, ортаклука, акционарског друштва, државних и јавних, као и врсте приватизације.

НАСТАВНИ МЕТОД: ПРЕДАВАЊЕ

INPUTI I OUTPUTI U PRIVREDI

Prof. dr Dragana Kragulj
Fakultet organizacionih nauka

Kvadratna podjela inputa:

- prirodni proizvodni faktori (zemlja, energetske resursi, klima itd.),
- ljudski proizvodni faktor (rad, ponuda radne snage, radne navike i radna disciplina, obrazovanje, motivacija itd.),
- osnovna sredstva i obrtna sredstva i
- preduzetništvo.

- *Zemlja* je prirodni resurs, tj. resurs koji je zatečen u prirodi i koji postoji nezavisno od ljudskog delovanja.

- Radna snaga
- Stanovništvo
- Radno sposobno stanovništvo
- Aktivno stanovništvo
- Neaktivno stanovništvo

- *Radna snaga* se određuje kao ukupnost čovekovih fizičkih i intelektualnih sposobnosti koje se mogu koristiti u proizvodnji dobara i usluga.
- Rad je trošenje, upotrebljavanje radne snage.
- Rad se konkretno izražava kroz ogroman broj *različitih zanimanja*.

- Proizvodan rad
- Proizvodne usluge
- Neproizvodan rad
- Neproizvodne usluge

Sa gledišta složenosti, rad može da bude:

- prost i
- složen.

- Minuli rad
- Tekući rad
- Vrednost proizvoda = minuli rad + tekući rad
- minuli rad – prenesena vrednost (pv)
- tekući rad – novostvorena vrednost (nv)

$$Vr = pv + nv$$

- **Produktivnost rada** je proizvodna moć proizvođača da u jedinici vremena proizvede određenu količinu proizvoda ili obim izvršenih usluga. Pri tome, pod proizvođačem se može podrazumevati individualni radnik, preduzeće, privredna grana ili čitava privreda jedne zemlje.

- Pod *predmetima rada* podrazumevamo one objekte na koje čovek deluje svojim radom a pomoću osnovnih sredstava, menjajući im oblik i prilagođavajući ih svojim potrebama.

Obrtna sredstva, pored predmeta rada, sadrže još:

- zalihe finalnih proizvoda i sirovina,
- kratkoročna potraživanja,
- gotovinu i kratkoročne finansijske investicije,
- fond za isplate plata radnika preduzeća.

- Pod *sredstvima za rad* podrazumevamo stvari kojima čovek deluje na prirodu i predmete rada kao delove prirode.

- Kako se osnovna sredstva ponašaju u procesu proizvodnje?
- amortizacija
- fond amortizacije

- Fizičko trošenje sredstava za rad ili zastarevanje naziva se *rabaćenje*. Razlikuju se dva oblika rabaćenja:
- fizičko rabaćenje i
- moralno rabaćenje.

Preduzetnička funkcija se svodi na ukupne organizatorske, rukovodeće, upravljačke, nadzorničke i usmeravajuće poslove u cilju:

- stvaranja novih proizvoda,
- primene novih metoda proizvodnje,
- saznavanja vrste i veličine potreba kao i osećanja i pobuđivanja tih potreba,
- stvaranja novih privrednih preduzeća,
- otkrivanja novih tržišta za prodaju i
- otkrivanje novih tržišta za kupovinu.

- Dva osnovna oblika proizvodnje su *naturalni i robni*. Kriterijumi za razlikovanje ova dva oblika su:
- organizaciona struktura privrednih subjekata,
- cilj proizvodnje,
- karakter društvenih veza među privrednim subjektima i
- stepen spontanosti u obrazovanju privrednih tokova.

- Roba se definiše kao masovni proizvod ljudskog rada, koji treba da zadovolji neku ljudsku potrebu, ali ne potrebu proizvođača, i koja se razmenjuje na tržištu.

- *Srazmerna podela rada na mikroekonomskom nivou* podrazumeva pronalaženje optimalnog odnosa između faktora proizvodnje u svakoj fazi proizvodnog procesa i u svakom preduzeću.
- *Srazmerna podela rada na makroekonomskom nivou* podrazumeva neophodnost njegove raspodele na pojedine vrste proizvoda, na pojedine privredne grane i oblasti da bi se mogle zadovoljiti društvene potrebe.

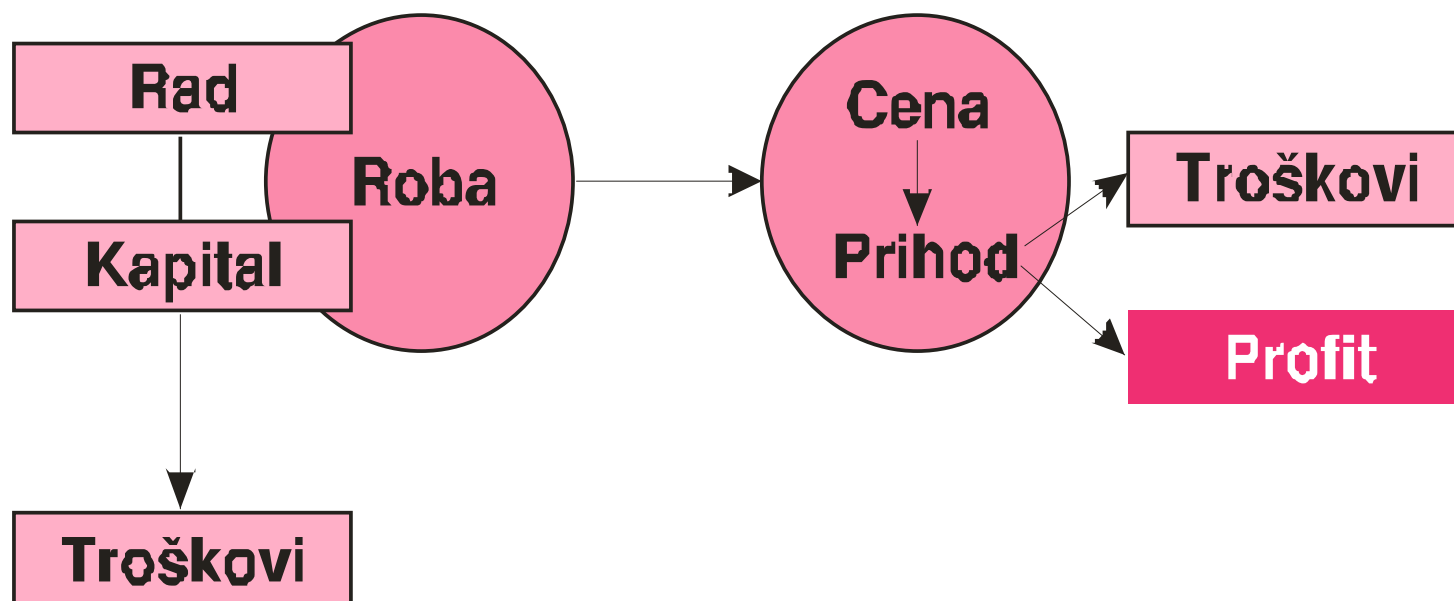
- Tri razloga zbog kojih se proizvodnja organizuje u preduzećima:
- *efikasnost proizvodnje*, koja zahteva visoko-produktivnu i visoko-specijalizovanu kapitalnu opremu i izraženu podelu rada koja podrazumeva specijalizovanu radnu snagu,
- neophodnost *značajnih finansijskih sredstava* (koja se kreiraju iz akumulacije preduzeća ili putem kredita) i
- vođenje poslova i donošenje ključnih poslovnih odluka od strane *menadžmenta preduzeća*.

Vrste preduzeća

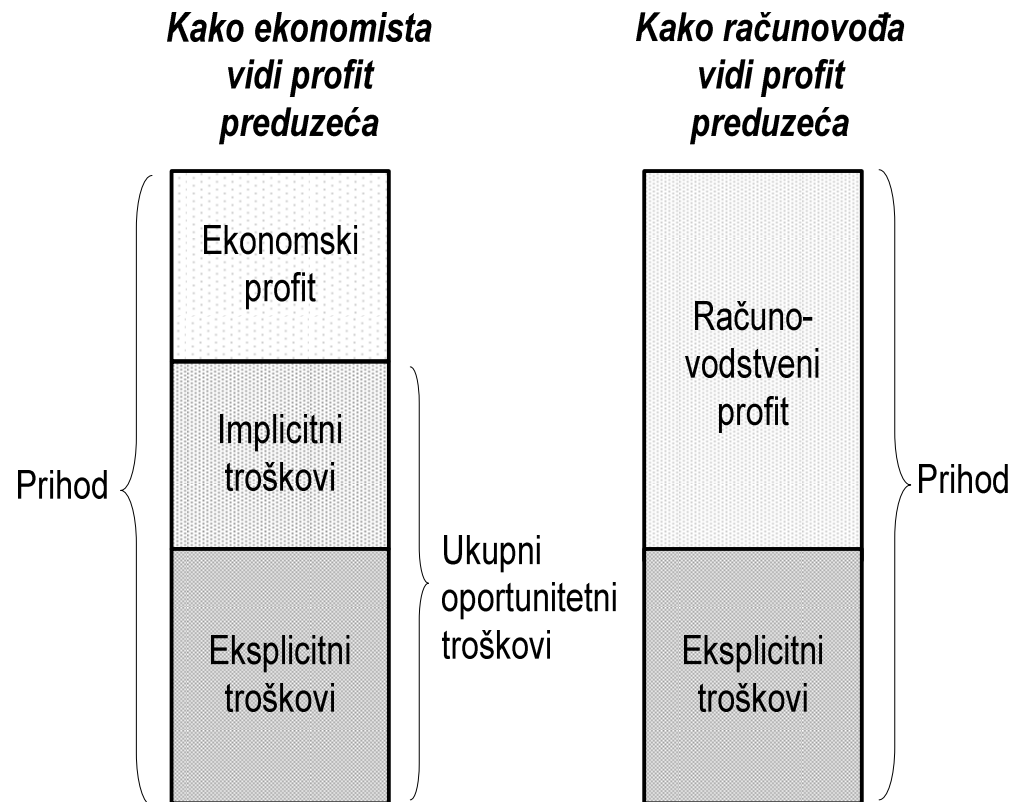
- Inokosno preduzeće
- Partnersko preduzeće (ortačko društvo)
- Akcionarsko preduzeće/korporacija

Državna i javna preduzeća

- Preduzeća državnog sektora privrede mogu poslovati na osnovu tri principa:
- princip rentabilnosti,
- troškovni princip i
- socijalni princip.

Profit preduzeća

METODI PRIVATIZACIJE:

- INTERNA PRIVATIZACIJA
- EKSTERNA PRIVATIZACIJA
- DISTRIBUCIJA (PODELA) AKCIJA SVIM GRAĐANIMA
- FORMIRANJE HOLDING KOMPANIJA

PITANJA:

- Odredite pojmove: radna snaga, rad, rad u ekonomskom smislu, proizvođan i neproizvođan rad, prost i složen rad, tekući i minuli rad.
- Definišite produktivnost rada. Na koja dva načina se može izraziti produktivnost rada? Nabrojte faktore koji utiču na produktivnost rada.
- Kako se sirovine i poluproizvodi ponašaju u procesu proizvodnje?
- Šta pored sirovina i poluproizvoda još spada u obrtna sredstva?
- Objasnite pojam likvidnosti.
- Kako se osnovna sredstva ponašaju u procesu proizvodnje?
- Šta je to fizičko, a šta moralno rabaćenje sredstava za rad? Navedite primere.
- Definišite preduzetništvo kao poseban proizvođan faktor.

PITANJA:

- Šta su to autputi?
- Koje su osnovne karakteristike naturalne proizvodnje?
- Koje su osnovne karakteristike robne proizvodnje?
- Kako se definiše pojam robe?
- Navedite oblike podele rada.
- Objasnite zakon srazmerne podele rada na mikroekonomskom i makroekonomskom nivou.

PITANJA:

- Navedite osnovne karakteristike inokosnog preduzeća.
- Navedite osnovne karakteristike ortačkog društva.
- Navedite osnovne karakteristike akcionarskog društva.
- Koji su osnovni elementi akcijskog kapitala? Objasnite.
- Po kojim principima mogu da posluju državna preduzeća?
- Kako preduzeće računa svoj profit?
- Objasnite razliku između prihoda i profita.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ОРГАНИЗАЦИОНИХ НАУКА